

В ЛОНОТО НА РИЛА

«Рыльская горо, взиграй окрестныя
созывая горы и холмы.»

Из службата на св. Иван Рилски

ПРИ РИЛСКИЯ МОНАСТИР

Сега съм у дома. Наокол планини
и върхове стърчат; гори високи, диви
шумят; потоците, кристални и пенливи,
бучат — живот кипи на всичките страни.
Природата отвед, кат майка нежна съща,
напява ми песни, любовно ме прегръща.

Суга съм у дома. Над мен Еленин връх
боде лазурний свод и мен при себе кани:
отереща Бричебор ми праща здравий дъх
на своите ели и бори великани;
а Царев връх от юг издига се огромен
с плешивия си лоб и царския си спомен.

Сега съм у дома, сега съм в моя мир —
мир възделен и драг. Тук волно дишам ази,
по-светло чувствавам; свещен, отраден мир
изпълня ми дъха, от нов живот талази
нахлуват в мен, трептя от нови ощущения,
от прясна сила, мощ и тайни песнопенья. . .

Сега съм у дома, сега съм пак поет —
във лоното на таз пустиня горска, свята;
разбирам на леса любовний тих привет,

на струите шума, на бездната мълвата.

Разменям тайна реч с земя и синий свод
и сливам се честит във техния живот.

Сега съм у дома, в сърцето съм на Рила.
Световните злини, тревоги са далеч —
за тях е тя стена до небеса турила —
усещам се добър, почти невинен веч.
Духът ми се цери след жизнената битва,
вкушавам сладък мир във песни и молитва.

Сега съм у дома. По часове, благат,
край бистрата река, при звучната ѝ песен,
мечтая ил чета. . . Ил кат орел надвесен
над бездните стоя и моят ум фъркат
блуждае в хаоса, до господата отива,
на мирозданъето във тайните се впива.

Сега съм у дома — не съм тук странен гост.
Природата всегда, но буйната природа,
що пълни я живот, шум, песен и свобода,
бе моят идеал величествен и прост.
Поклон, скали, води! Поклон, ели гигантски!
Вам, бездни, висоти! Вам, гледки великански!

Сега съм у дома — участник в рилский хор.
Аз тук не се родих — тук бих желал да тлея —
под горский вечен шум — дълбока епопея —
и на Еленин връх под вечно будний взор;
да имам гроб, подир живот-синджир теглила,
в величествените обятия на Рила.

1891

МУСАЛА

Високо възвишавай се,
с гордий великан,
надменно устремявай се
в небесний океан!

Що гледаш там отгоре ти,
из хаосите там?

Що дириш в кръгозорите,
внимателен и ням?

Велик си, не постигаш се,
но казал би човек —
из пръсти още повдигаш се,
да видиш по-далек.

— Защо ми искаш тайните? —
каза гигантът стария, —
изглеждам аз безкрайните
границы на България!

НА ЕЛЕНИН ВРЪХ

Стигнах във небесата, а съм в бездна.
Не виждам нищо: облаци, мъгли
безгласно трупат се; светът изчезна —
завеса гъста нази раздели.

На призрачна скала сред океана
прилича тесний връх, на кой съм спрял,
и сякаш нося се и аз в думана,
над празното, в надземен, друг предял.

И знам, сега под мен е ден тих, зрачен,
с лучи залян е долний мир честит
и само аз един стоя тук мрачен,
кат скандинавски бог с мъгли обвит.

ДОЛИНАТА НАД МАНАСТИРА

Долино райска, тихи кът щастливи!
От много векове са твои гости
тълпа поклонници благочестиви,
смирени иноци и братя прости;

от векове покоя ти събужда
клепалний звън, що вика на молитва;
тъга и радост светска теб е чужда
и врявата на жизнената битва.

А твоите самотий са тъй омайни
и тук фантазията тъй се дразни!
И хрумва ми с богини, с нимфи тайни,
с любовни, поетически съблазни

да те населя — тишина ти свята
да стресна на русалките с игрите. . .
Ала свети Иван от канарата
се муси, прави знакове сърдити.

ТРИУМФАЛНАТА АРКА

Срещнах в горите арка триумфална —
над пътя ми висеше колосална.

Но китки, надписи там не стърчаха
и шарени платна не я красяха.

От никой кмет заръчана не беше,
ура тълпата глупа не ревеше. . .

И с тая арка искрена и проста
посрещаше си Рила стара госта,

поклоника смирен, певица скромна —
без много блясък, без шум, без харч огромен:

два бука — третий имаха на рамо
(луд някой ураган играл е тамо);

и таз дъга и стълпове гигантски
обвиваше ги белий мъх исландски,

и самодивски ги коси красяха —
кат свилени реси от тях висяха;

а около — народ от буки прави
здрависваха го тихи, величави,

с любов, без хляб и сол и без поклони
(в туй царство владат други пък закони)

певица драг, пристигнал отдалече,
и вместо всякакви цветисти речи

и хиляди «Ура» и «Да живее»,
пратиха славейче едно да пее.

МОИТЕ ПЕСНИ

Не хулете ме за моите песни —
че напуснах вашият въздух болни,
че оставих улиците тесни
и мених ги с планините волни.

Много сили, много днес поети
гаснат в вихъра на страсти дребни:
на крилата, жадни за полети,
там, виси сега топуз враждебни.

Скъден е животът ваш и жалък.
Гледам безучастие мъртвешко.
Всичко пъпли; за насыщния залък
жертвува се всичко човешко. . .

Не корете! . . . Нека дъхам, братя,
въздух, лучи и лазур небесни
в планинските, чистите обятя.
Не съдете ме за моите песни!

Нека малко слънце и природа
с тях да влезне в задуха ви тясна,
малко лъх от младост чиста, прясна,
лъх от горски здравец и свобода.

Рилски манастир, 1891